

PAKIET MATERIAŁÓW DYDAKTYCZNYCH

do kształcenia na odległość dla nauczycieli
historii w szkole ponadpodstawowej

Projekt „Wsparcie placówek doskonalenia nauczycieli i bibliotek pedagogicznych w realizacji zadań związanych z przygotowaniem i wsparciem nauczycieli w prowadzeniu kształcenia na odległość”

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Materiał opracowany w ramach grantu przez Zachodniopomorskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Szczecinie

SCENARIUSZ 1 (z 2)

SCENARIUSZ ZAJĘĆ DLA uczniów szkoły ponadpodstawowej

PROWADZONYCH PRZEZ nauczyciela historii

OPRACOWANY PRZEZ Annę Kowalczyk

(Zachodniopomorskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli)

TEMAT: „Ja i ojczyzna to jedno” A. Mickiewicz – aspekty patriotyzmu w historii i współcześnie.

CELE KSZTAŁCENIA – WYMAGANIA OGÓLNE:

- poznawanie wartości obywatelskich w kontekście historycznym;
- argumentowanie i wnioskowanie w oparciu o zebrany materiał źródłowy;
- budowanie własnej tożsamości narodowej i obywatelskiej;
- nabywanie kompetencji cyfrowych.

TREŚCI NAUCZANIA – WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE:

Uczeń:

- zna pojęcia: patriotyzm, kosmopolityzm, tożsamość narodowa, ojczyzna;
- wykorzystuje wiedzę do interpretacji wydarzeń, życia społecznego i politycznego;
- rozwija postawy obywatelskie;
- analizuje na podstawie informacji fakty historyczne i polityczne;
- potrafi wykorzystać posiadaną wiedzę do aktywnego udziału w zajęciach online.

METODY PRACY:

- elementy dyskusji;
- praca w grupach;
- autoprezentacja.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

- teksty źródłowe;
- MS Teams;

- tablica współdzielona.

PRZEWIDYWANY CZAS:

45 min

PROPONOWANY PRZEBIEG ZAJĘĆ:

Część 1. Przed przystąpieniem do zajęć nauczyciel przesyła pliki zawierające teksty źródłowe do pracy na lekcji za pośrednictwem platformy MS Teams (Załączniki nr 1, 2, 3, 4).

Czynności organizacyjne (powitanie, sprawdzenie obecności, przedstawienie tematu oraz celów ogólnych i szczegółowych realizowanych w trakcie zajęć). Podział uczniów na 4 grupy pracujące na platformie MS Teams. Założenie pokoi dla poszczególnych grup i przedstawienie składów poszczególnych grup. (5 minut)

Część 2. Przekazanie przez nauczyciela polecenia do pracy w grupach. (5 minut)

Polecenie dla grup: Przeczytaj uważnie tekst źródłowy i odpowiedz na pytania:

- Określ epokę i towarzyszące powstaniu tekstu wydarzenia polityczne.
- Na podstawie wiedzy własnej lub wyszukanych informacji opisz, kim był/jest autor tekstu źródłowego.
- Jak autor określa pojęcie patriotyzm?
- Jakie cechy, według autora, ma patriota jemu współczesny?
- Jak, w twojej ocenie, zmieniło się rozumienie idei patriotyzmu na przestrzeni wieków?
- Czy w twojej ocenie autor ma wpływ na kształtowanie postaw społecznych i obywatelskich?

Odpowiedzi na pytania zapisz w tabeli na tablicy współdzielonej. (25 minut na wykonanie zadania tj. umieszczenie odpowiedzi w tabeli na platformie MS Teams)

EWALUACJA ZAJĘĆ:

Nauczyciel formułuje niedokończone zdania, na które uczniowie udzielają odpowiedzi w końcowej fazie zajęć. (5 minut)

1. Dziś na lekcji poznałam/poznałem
2. Ważnym dla mnie było
3. Z tej lekcji zapamiętam.....

NETOGRAFIA:

1. Makowiecki L., *Patriotyzm*, tekst piosenki, <http://teksty.org/lech-makowiecki,patriotyzm,tekst-piosenki> [dostęp: 25.10.2021].
2. Prus B., *Co to jest patriotyzm?*,
<http://www.polskietradycje.pl/artykuly/widok/532> [dostęp: 25.10.2021].
3. *Teksty wspomagające do Patriotyzm I „W poszukiwaniu” definicji*, www.prezydent.pl [dostęp: 12.11.2021].

ZAŁĄCZNIKI:

Załącznik nr 1. Fragmenty artykułu *Co to jest patriotyzm*.

Załącznik nr 2. Tekst piosenki *Patriotyzm* Lecha Makowieckiego.

Załącznik nr 3. Eliza Orzeszkowa, *Patriotyzm i kosmopolityzm. Studium społeczne 1880*.

Załącznik nr 4. Definicja patriotyzmu Anny Dymnej.

Załącznik nr 1

Fragmenty artykułu *Co to jest patriotyzm*.

Artykuł *Co to jest patriotyzm* ukazał się w „Tygodniku Ilustrowanym”, nr 17, 29 kwietnia 1905. (fragmenty)¹

„I otóż poznaliśmy trzy stopnie patriotyzmu: najniższy objawia się w uczuciu, następny w umyśle, najwyższy w działaniu. Kochać ojczyznę to nie wszystko: potrzeba ją nie tylko kochać, lecz nadto znać i rozumieć; ale i to nie wszystko, gdyż kochając i rozumiejąc ją, trzeba jeszcze coś dla niej robić, ulepszać ją... Innymi słowy: ojczyznę ogarniać należy nie tylko Uczuciem, lecz umysłem i wolą, czyli całą duszą, wszystkimi jej władzami”.

„Oddać ojczyźnie serce, mózg i mięśnie, to już chyba najwyższy stopień patriotyzmu?... O nie!... To dopiero pierwsze piętro. Ojczyzna jest to pojęcie oderwane, opierające się na wielu realnych przedmiotach, które stanowią niby jej części składowe. Pierwszą taką częścią jest ziemia, kraj ubogi, płaski, pokryty niezbyt osobliwą roślinnością, prawie pozbawiony tego, co gdzieindziej nazywa się cudami natury. Otóż ten to kraj nie tylko trzeba kochać, lecz i zbadać go pod wszelkimi względami: geologicznym, klimatycznym, botanicznym, zoologicznym, a zbadawszy go, pracować nad wydobyciem jego bogactw i spotęgowaniem życia”.

„I otóż wspięliśmy się na drugie piętro patriotyzmu, z którego widzimy, że nie dość jest kochać idealną ojczyznę, ale że trzeba jeszcze kochać, badać i ulepszać realną ziemię, realnych ludzi i realne ich mienie”.

„Czy to już dosyć?... O nie!... Rzeczywisty patriotyzm to bardzo wysoka góra, której poznaliśmy dopiero dwie kondygnacje, a teraz poczniemy wspinać się na trzecią”.

„Patriotyzm w społeczeństwie odgrywa rolę podobną do spójności w przedmiotach materialnych: skupia oddzielne cząstki i ze zbioru ich tworzy całość.

¹ Prus B., *Co to jest patriotyzm?*, <http://www.polskietradycje.pl/artykuly/widok/532> [dostęp: 25.10.2021]

Dzięki zwyczajom, prawom, tradycjom, językowi, a nareszcie patriotyzmowi, miliony ludzi należących do tej samej narodowości tworzą jeden organizm, jakby olbrzymiego człowieka, który może posiadać jedno uczucie, myśl, pragnienie tudzież siły do urzeczywistnienia swoich celów. Każdy człowiek oddzielny ze swym ciałem i duszą stanowi cząsteczkę owego niezmiernego olbrzyma, który nazywa się narodem. Ów zaś olbrzym to będzie czuł, tego pragnął, to wiedział i to robił, co – czują, pragną, wiedzą i co zgodnie robią składające go jednostki”.

„Fundamentem szczęścia dla narodu, jak i dla człowieka jest zdrowie i bezpieczeństwo”.

„Prawdziwy zatem patriota nie tylko nie powinien szkodzić swojemu narodowi, lecz owszem ma obowiązek przykładać się do wszystkiego, co stanowi o jego pomyślności. Więc nie będzie wyzbywał się ziemi na rzecz komisji kolonizacyjnej, ale owszem – zachowa to, co ma i jeszcze dokupi więcej. Nie będzie też robił nic takiego, co mogłoby przyczynić się do ograniczenia swobody, albo pewności moralnej społeczeństwa; przeciwnie – zrobi wszystko, co można, ażeby zakres tej swobody i pewności rozszerzyć. Będzie on także współdziałał rozwojowi dobrobytu, pracy i oświaty narodowej, jak również temu wszystkiemu, co może wpłynąć na dobre wychowanie młodzieży i rozwój życzliwych stosunków między współobywatelami”.

„Prawdziwy patriotyzm nie tylko polega na tym, ażeby kochać jakąś idealną ojczyznę, ale – ażeby kochać, badać i pracować dla realnych składników tej ojczyzny, którymi są: ziemia, społeczeństwo, ludzie i wszelkie ich bogactwa”.

„Prawdziwy patriota ojczyźnie swojej powinien życzyć nie tylko tego, ażeby była szczęśliwa, lecz i tego, ażeby była użyteczna dla cywilizacji i ażeby – ciągle, we wszystkich kierunkach życia i pracy, posuwała się naprzód”.

„Nareszcie – prawdziwy patriota winien dla ojczyzny swej stawiać jak najwznioślejsze, jak najszlachetniejsze ideały, nie tylko dlatego, ażeby ona za ich pomocą zdobyła cześć u obcych, lecz i dlatego, że pracując dla wielkich ideałów, człowiek sam staje się lepszym i szlachetniejszym”.

„No, a chyba zbyt często byłoby przypominać, że istotny patriotyzm wcale nie potrzebuje walk ani wewnętrznych, między stronnictwami, ani zewnętrznych, z obcymi narodami. Nienawiści wewnętrzne z powodów religijnych, politycznych czy ekonomicznych, są niby gangrena, w ludzkim ciele i albo muszą być uleczone, albo – doprowadzą do śmierci. Nienawiść zaś do innych ludów, jakkolwiek ją nazwiemy: szowinizmem, hakatyzmem, czy nacjonalizmem, nie jest objawem zdrowego patriotyzmu, lecz – egoizmu, który musi budzić niechęć zarówno dla jednostek, jak i dla społeczeństw nim dotkniętych”.

Załącznik nr 2

Tekst piosenki *Patriotyzm* Lecha Makowieckiego.

Lech Makowiecki

*Patriotyzm*²

Pytasz mnie: „Co to jest Patriotyzm?
Na co komu potrzebna Ojczyzna?...”
Roztapiamy się w tyglu Europy,
A ja tylko o ranach i bliznach...

Dziwisz się, po co ten cały bagaż:
Hymn, sztandary, historia i wiersze...
Jak wyjaśnić to komuś, kto chętnie
Czyta tylko instrukcję playstation?...

Wiem... Nie było już dawno tu wojen...
Jest internet, McDonalds i stringi...
Mądrych ludzi obrzuca się błotem...
Na przywódców ogłasza castingi...

Rządzą chłopcy w przykrótkich spodenkach,
Chleb drożeje, taniej igrzyska...
Rozszczekała się w mediach nagonka;
Lepkie kłamstwo wylewa się z pysków...

Złodziej dzierży dziś klucze do banku...
Błazen mieni się dumnie Stańczykiem...
„Autorytet” wystawię na sprzedaż
Swe poparcie – za euro-srebrniki...

² Makowiecki L., *Patriotyzm*, tekst piosenki, <http://teksty.org/lech-makowiecki,patriotyzm,tekst-piosenki>
[dostęp: 25.10.2021]

Mówisz mi: „To jest chyba normalne!
Cały świat przecież „jedzie po bandzie”...
Dla nas liczy się, wiesz... Tu i teraz...
Taki czas... Bawmy się w Eurolandzie!”

„Wolność mamy... Więc „róbta co chceta!”
Kto nie umie się bawić, niech spada!...”
Ja coś mówię o tańcu Chochoła,
Ty nie kumas nic z tego, co gadam...

Masz licencjat, brak zasad i power.
(Chamski Pi-aR pozwoli wyjść z cienia) ...
Nauczyli cię prawie wszystkiego,
Odebrali zaś zdolność myślenia...
„Miałeś, chamie, złoty róg, (...)
ostał ci się ino sznur”
„A mury rosna, rosna, rosna...
Łańcuch kołysze się u nóg...”

Pytasz mnie: „Co to jest PATRIOTYZM?”...
Wielu mędrków wciąż nad tym się trudzi...
Patriotyzm na dziś – to mieć dzieci...
I wychować je... Na dobrych ludzi...

Załącznik nr 3

Eliza Orzeszkowa, *Patriotyzm i kosmopolityzm. Studium społeczne 1880*³

—

„(...) narodowi zwrócić winienę w postaci wytworów pracy własnej to, co wzięte od cząstek narodu w nim też powstałych, przezeń wyżywionych i możliwością tworzenia i darzenia zaopatrzonych. (...) obowiązek ten stosuje się nie tylko do przysług i prac materialnych, lecz także moralnych i umysłowych. (...) z prostej i jasnej tej prawdy wynika cały szereg patriotycznych obowiązków, nakazujących pracę nie już tylko nad wytwarzaniem bogactwa materialnego, ale też nad umoralnianiem i oświecaniem siebie i innych w celu wiania do moralnego i umysłowego zasobu ogółu jak największej sumy, możliwie najdoskonalszych uczuć, myśli, czynów.(...) Stąd obowiązek podkładania pod wykształcenie ogólnoludzkie tła narodowego, czyli: znajomości dziejów, mowy, piśmiennictwa, stosunków i potrzeb narodowych i poświęcania części sił swych i czasu pełnieniu funkcji publicznych, których zadaniem jest bądź sterowanie publicznym sumieniem i obyczajem, bądź strażnictwo nad politycznymi, towarzyskimi i ekonomicznymi stosunkami ogółu. Z dwu tych obowiązków, należycie pojętych i spełnianych, wytwarza się cały rząd tak zwanych cnót publicznych. Jest to poświęcenie części siebie samego na rzecz ogółu, drugi po pracy obowiązek patriotyczny”⁴.

³ *Teksty wspomagające do Patriotyzm I „W poszukiwaniu” definicji*, [www. prezydent.pl](http://www.prezydent.pl) [dostęp: 12.11.2021].

⁴ *Teksty wspomagające do Patriotyzm I „W poszukiwaniu” definicji*, [www. prezydent.pl](http://www.prezydent.pl) [dostęp: 12.11.2021].

Załącznik nr 4

Definicja patriotyzmu Anny Dymnej.

Anna Dymna, aktorka

„Patriotyzm to – przynajmniej dla mnie – niemal zwierzęce przywiązanie do kraju, z którym łączą mnie wszystkie najważniejsze uczucia. Jestem jak domowy kot: urodziłam się w pewnym miejscu na ziemi i bez względu na to, co będzie się działo, zawsze będę tutaj. Gdzie indziej gna mnie tylko ciekawość, ale zawsze z ogromną ulgą i radością wracam do domu. Nie wiem, czy przemawia przeze mnie patriotyczne uczucie, ale im więcej jeżdżę po świecie, tym częściej twierdzę, że żyję w najpiękniejszym kraju”⁵.

⁵ *Teksty wspomagające do Patriotyzm I „W poszukiwaniu” definicji*, [www. prezydent.pl](http://www.prezydent.pl) [dostęp: 12.11.2021].

SCENARIUSZ 2 (z 2)

SCENARIUSZ ZAJĘĆ DLA uczniów szkoły ponadpodstawowej

PROWADZONYCH PRZEZ nauczyciela historii

OPRACOWANY PRZEZ Annę Kowalczyk

(Zachodniopomorskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli)

TEMAT: Rewolucja buduje czy rujnuje? Uzasadnij tezę w oparciu o przykład rewolucji francuskiej i amerykańskiej w XVIII w.

CELE KSZTAŁCENIA – WYMAGANIA OGÓLNE:

- synchronizowanie wydarzeń z historii powszechnej;
- dostrzeganie ciągłości procesów historycznych;
- budowanie argumentacji;
- rozwijanie umiejętności wykorzystywania technologii komunikacyjno-informacyjnej.

TREŚCI NAUCZANIA – WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE:

Uczeń:

- opisuje genezę wojny o niepodległość Stanów Zjednoczonych Ameryki;
- wyjaśnia przyczyny rewolucji we Francji;
- charakteryzuje ustrój Stanów Zjednoczonych Ameryki i Francji po rewolucji;
- ocenia znaczenie obu rewolucji z perspektywy politycznej, społecznej i gospodarczej.

METODY PRACY:

- elementy webquestu;
- dyskusja;
- autoprezentacja.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

- MS Teams;
- tablica współdzielona.

PRZEWIDYWANY CZAS:

45 min

PROPONOWANY PRZEBIEG ZAJĘĆ:

Część 1.

- Czynności organizacyjne (powitanie, sprawdzenie obecności, przedstawienie tematu oraz celów ogólnych i szczegółowych realizowanych w trakcie zajęć).
- Podział uczniów na 3 grupy pracujące na platformie MS Teams. Założenie pokoi dla poszczególnych grup i przedstawienie składów poszczególnych grup. (5 minut)

Grupa 1: Uczniowie przyjmujący tezę „Rewolucja buduje”

Grupa 2: Uczniowie przyjmujący tezę „Rewolucja rujnuje”

Grupa 3: Tzw. eksperci – uczniowie oceniający dobór argumentów i trafność uzasadnienia. Uczniowie tej grupy mają za zadanie wysłuchać argumentacji poszczególnych uczniów i ocenić odpowiedź, korzystając z narzędzi.

Część 2. Opis zadania

Polecenie dla uczniów grup 1 i 2: Wykorzystując wiedzę własną, podręcznik i zasoby internetowe, zbierz informacje na temat rewolucji we Francji i Stanach Zjednoczonych Ameryki w XVIII w. Na podstawie zebranych informacji określ swoje stanowisko i odnieś się do postawionej tezy. Dokonaj selekcji informacji i podaj 3 argumenty uzasadniające twoją tezę. (15 minut)

Po wykonaniu pierwszej części zadania uczniowie zabierają głos w dyskusji, nauczyciel udziela głosu według ustalonego porządku, np. kolejności zgłoszeń lub zajętego przez ucznia stanowiska. (20 minut)

Polecenie dla uczniów grupy 3, tzw. ekspertów: Wykorzystując wiedzę własną, podręcznik i zasoby internetowe, zbierz informacje na temat rewolucji we Francji i Stanach Zjednoczonych Ameryki w XVIII w. (15 minut)

Następnie uczniowie tej grupy oceniają wypowiedzi poszczególnych uczniów z grup 1 i 2, zgłaszając się poprzez podniesienie ręki w narzędziach platformy MS Teams. (20 minut)

Nauczyciel sumuje głosy i ocenia wypowiedzi poszczególnych uczniów. Może też poprosić eksperta o uzasadnienie oceny.

EWALUACJA ZAJĘĆ:

Nauczyciel formułuje niedokończone zdania, na które uczniowie udzielają odpowiedzi na czacie. (5 minut)

Na dzisiejszej lekcji podobało mi się

Trudność sprawia mi

Z dzisiejszych zajęć na pewno zapamiętam.....

BIBLIOGRAFIA:

1. Korzeniowski J., Machałek M., (2011), *Edukacja obywatelska w szkole. Teoria i praktyka*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.

NETOGRAFIA:

1. *Praktyczny opis, schemat metody WEBQUEST. Etapy i ogniwa WebQuestu. Praktyczny opis, schemat, praktyczne rady. Użyteczne narzędzia. Przykłady dobrych praktyk*, <https://www.enauczanie.com/metody/wq/opis> [dostęp: 02.11.2021].
2. *Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne*, www.wsip.pl/wsipnet-pl [dostęp: 12.11.2021].
3. *Zintegrowana Platforma Edukacyjna*, zpe.gov.pl [dostęp: 12.11.2021].